

אנשים אשר אחדות מן ההערות אשר נשמעו כאן היום, העצורנה אצלם את הרושם כי קיימים הבדלי-דעה רבים בין שלושת השירותים, וכן העדר שיתוף-פעולה והבנה הדדית. הייתי רוצה לסתור נמרצות הנחה כזאת. סבורני, כי ההבנה ושיתוף הפעולה בין שלושת השירותים שבכוחות-המוזויגים הבריטיים הנם אמיצים לא פחות מאשר היו בזמן מן הזמנים, או אפילו אמיצים מזה. ברצוני לפזר כל מושג אשר אולי מצוי בקרב הנאספים כאן אשר לפיו נתגלה אצלנו איזה מרחק גדול בדעות.

קיימים עדיין הבדלים בדעות, כפי שקרה לא פעם בעבר; אולם החלטתנו איתנה לראותם עין בעין, לדון בהם עד גמירא ולהגיע לידי תשובות מוסכמות, שתהיינה נכוחות ומעשיות. קודמינו* — אשר להם נציגות כה נאה כאן היום — מותר להם לסמוך כי הדבר יעשה בעתיד כפי שנעשה בעבר.

היום: סבורני כי כל הנאספים יהיו תמימי-דעים אתי שכל שיוכלים או לחלוק על אילו נקודות שניות-במעלה מאלו אשר הציגו כאן המרצה, סיפקה לנו הרצאתו חומר רב למחשבה על ענין אשר ברגע הנוכחי נודעת לו חשיבות חיונית, ענין הנוגע לבט-חוננו הלאומי.

מאוד שמחתי לדברים אשר השמיעם כאן ראש

קפ' סיריל פולס

א. דפוסייה המשתנים של הלחמה

העולם השלישית. הדברים שהיו לו לאמרם עוררו תשומת-לב רבה מאוד; והדבר טבעי הנו, כי הוא דיבר ברורות, לענין, בגילוי-לב ובדרך בקורתית. הוא העיר כמה הערות לא-מן-הרכות לגבי מושגיהם ומעשייהם של השותפים לאמנה הצפון-אטלנטית. הוא לא הניח מקום לספק לגבי מידת תפישתם המוטעית את המשימה אשר לפניהם.

הוא העלה בפני מאזיניו השקפות, שמקצתן עשו-יות להתגלות כשניות-במחלוקת, בענין הפקידיהם וצידום של כל אחד משלושת השירותים-הלוחמים. מעל לכל, — בשאתו דברו בשעה בה נסתמנה בבהירות תמורה-רבתי בדפוסה של מלחמה — היו בפיו דברים רבי-ענין על אופיה של תמורה זו ועל הדרישות הנובעות ממנה. דבריו היו מכוננים בראש וראשונה אל אלה שמחשבתם היא מחשבת אנשי מקצוע; אולם הכל הוצג באופן כה פשוט

הפילד-מרשל לורד מונטגומרי הריהו כמעט הא-דם היחיד — פרט לראש הממשלה, צ'רצ'יל — אשר יש בכוחו להניע מספר אנשים רב מאוד להקי-שיב בשימת-לב לאשר יש לו לומר בענייני הגנה וצבא — ולהעניק לענין כזה מקום מרכזי, שלא כרגיל בעתונות העממית.

ולא זו בלבד, אלא שביכולתו אף לעשות זאת בדרך שאינה רעשנית כלל; — בהרצאה בפני "מכון השירות המלכותי המאוחד" — הזדמנות אשר, בדרך כלל, לא גורמת להתרשמות קלה שבקלות מצד הקהל הרחב. ב-21 באוקטובר 1954 הוא השמיע הרצאה נאה, שכונתה על ידו בשם שיש אולי להצטער עליו: "הצצה מבעד אשנב אל מלחמת-

(*) הכונה — לממלאי תפקיד ראשי-המטות של שלוש ה"זרועות", הדובר משמש כיום ראש המטה הקיסרות-הבריטי — המער.

לוח. כך כונסה והוצגה במרוכז הבעיה כולה על
 בחינותיה האסטרטגית והטקטית גם יחד. ארגון
 כמו נאט"ו, וכן כל אחת מן המדינות המשתתפות
 בו, חייבים לשקול עתה ללא-דחיות את השפעתם
 של כלי-הזין החדשים בשני השטחים האמורים:
 בשטח האסטרטגי תהיה מחשבתם נתונה בעיקר
 לפצצות הגדולות ולתוצאות-החוזרות של השימוש
 בהללו כנגד נמלים, מרכזי-מסה"ב והבסיסים שבארץ
 המטרופולין, על בירותיה ותעשיתן — דהיינו,
 סוגית ההגנה האזרחית; בשטח הטקטי מופנית הת-
 ענינותן אל כלי-הנשק האטומיים מן הסוג החדש
 יותר — הטקטי — והשפעותיהם על כוחות-מוזינים
 הנתונים בלחימה. בתחום זה אנו זקוקים עתה לניי-
 דות מוגברת, לפיזור נרחב יותר, וכן — כדברי
 הפילד-מרשל — ל"טיפוס של מפקדים בקרב שיהיו
 ממולחים יותר, ומסתגלים יותר למצבים והזדמנו-
 יות" מאלה המטופחים כיום בצבאות המערב. לגבי
 ענין זה אין להניח כי יגובנו אל הקהל יותר מאשר
 עקרונות-כלליים בלבד, כי רובו של השאר הרי
 יהיה בגדר "סודי ביותר". ואילו האסטרטגיה הנד-
 רשת הנה יותר בגדר דבר הברור מאליו. הגם שהנה
 גם הנושא הקשה יותר — ועל כן מוחזקת היא
 פחות בגדר סוד.

"אין הלחמה האטומית משנה שינוי כלשהו
 בצורך האנוש לאכול..."

וברור — ובה בשעה, בצורה כה מדרבנת את
 הדמיון — שעשויים היו הדברים להקלט אף בקרב
 חוג רחב פי כמה.

עד לפני זמן קצר יחסית, לא ניתן היה לחקור
 את השפעתם של כלי-נשק אטומיים על אורח-
 הלחמה אלא באשר לאסטרטגיה בלבד. כלי נשק
 אלה לא נראו כמתאימים ביותר להתקפה ישירה על
 כוחות-מוזינים. אולם עתה, לאחר שהושגה התקדמות
 רבה, וודאי הוא, כי תבוא אף התקדמות נוספת
 באשר לתפישות בענין כלי-נשק אטומיים ו"מימ-
 נים" טקטיים — הפך מצב הדברים שונה עד
 מאוד. התפתחות-עניינים חדשה זו שימשה נושא לח-
 קר ועיון אינטנסיביים, הן סביב שולחנות המשרד
 והן מתחת לכיפת השמים, בתמרונים. נתברר כבר
 למדי כי כתוצאה מאלה יבואו שינויים וסיגולים
 בחימושם, ארגונם, תובלתם ואורח-הפעולה הטק-
 טית של הכוחות-המוזינים. במקרים אחדים מן הרי-
 אוי היה לתת את הדעת על שינויים או סיגולים
 מעין אלה עוד בשלב מוקדם יותר; כי אפילו מבלי
 שנביא בחשבון את הסכנות מן הסוג החדש, נתברר
 כבר בבירור כי הכוחות המוזינים החלו נחנקים
 וכורעים תחת עומס של ציוד מכל הסוגים, והכרח
 היה להקל מעליהם. מבחינות ידועות הם החלו
 הופכים, למעשה, לניידים פחות מאשר הכוחות שבת-
 קופת תובלת הסוטים. ואילו התביעה להסתגלות,
 שבאה לאחרונה, היתה כה תקיפה עד שאי אפשר
 היה להתעלם ממנה.

לורד מונטגומרי אומר כי עצמת-האוויר הפכה לגור-
 רסי-השליט במלחמה, וכי החשובה שבתכונותיה היא
 גמישותה. אולם, אומות-המערב הקריבו את הגמי-
 שות על מזבח סיוע-ישייר (הניתן לשני "הזרועות"
 האחרים), בעוד שמטרתם צריכה היתה להיות, להשיג
 את מכסימום השליטה באוויר. להכשל בתחום זה —
 פירושו, אמר המרצה, להפסיד מלחמה. אך עם זאת
 הדגיש הדגש-היטב את הלקח האומר כי לא רק
 כוחות-הים וכוחות-היבשה בלבד זקוקים לכך שיקונים
 פיזור. אף כוחות-האוויר צריכים לכך. הוא דיבר על
 הסכנה שב"מסלולי-ההמראה העצומים" הקיימים כיום
 ואמר כי יכרשו מטוסים מסוג חדש, כולל אלה שהנם
 בעלי "המראה אנכית" אשר יתאימו לנתיבי-המראה
 קטנים. הכרחי לפתח מערכת-התראה תכליתית בהי-
 קף כדור-ארצי; אחרת עלולה מהלומת-הפתעה אדי-
 רה להטיל תוך שעות מום קשה בכוחה של מדינה,
 או של ברית-מדינות.

באם רוצים כי מדינה (או ברית) כזו תמשיך
 בהאבקות, צריך שיהיה ביכולתה ל"ספוג" מהלומת-
 הפתעה נגד עצמת-האוויר שלה וכלל-אוכלוסיתה כא-
 חד, מבלי שינוק כוח-היסוד שלה.
 בפנתו אל כוחות-הצי, אמר לורד מונטגומרי כי

לורד מונטגומרי ציין בדבריו כי קבוצת אנשים
 מיוחדת התמסרה במשך שנה לבירור נושא זה של
 מבנה-ארגון חדש, והיא הגיעה עתה אל שלב שבו
 הצריכו מסקנותיה את שיתוף-הפעולה מצד הממש-

השליטה באוקינוס האטלנטי הנה כבירת-חשיבות כיום באותה מידה כפי שהיתה מעולם. לתכלית זו נדרשים כוחות-ציים, והללו זקוקים לכוחות-אוויר משלהם. במים סגורים, כגון בים-התיכון, אין הוא רואה את הצורך באלה (דהיינו, בכוחות-אוויר מיד-חדים של הצי). לדעתו, בואיבוא הזמן כאשר השליטה על-ימים תמצא בתחום אחריותם של חילות-האוויר, אולם עם זאת הודה כי זמן זה טרם הגיע. אולם, הוא הביע את התקוה כי לא עוד תגניבה נושאות-מטוסים יקרות-מחיר. גישתו היתה עשויה פחות לעורר התנגדות או רוגז אילו אמר כי חילות-האוויר אינם מוכנים עדיין ליטול בידיהם את השליטה באוקינוס האטלנטי, אך יש לשער כי יהיו מוכשרים לכך בזמן-מזומנים בעתיד. אכן, בדברו על האוקינוס האטלנטי, לא הגביל את עצמו לציון העובדה הברורה כי בריטניה לא תוכל להוסיף- ולהתקיים אלא אם כן יחזיקו את נתיבי-הים פתוחים בפניה; הוא אמר, כי אם לא תוכל עצמתה של יבשת-אמריקה להתפרס בצד זה של האוקינוס, לא תוכל אירופה להשאר-בחיים במלחמה-רבתי. נמצא, שנקט קו אשר אף אם אין בו כדי מתן סיפוק מלא לאנשי-הצי, בכל זאת יזכה למידה מסוימת של הסכמה מצדם.

אשר ללחמת-יבשה, קבע המרצה את ההכרח בכוחות-פעילים בימי-שלום, אשר לא יצטרכו לתהליך של גיוס. תפקידם יהיה למנוע מן האויב-בכוח אפשרות כי יפתח בהתקפה בלי תהליך-הכנה קודם של הבאת כוחות לעמדות-המוצא של התקפה כזו (אזורים קדמיים, נמלי-צוללות, שדות-תעופה קרובים וכיו"ב) וריכוזם — דבר שיש להניח כי אותותיו היו נודעים לכוחות ההגנה של הארץ הנתונה בס-כנה. קו-מנחה זה הוא היחיד שאפשר לקבלו, ובמידה שהדבר נוגע להתקפה על-ידי כוחות-יבשה-איריים, הריהו מספק לא פחות מכל קו אחר שניתן להעלותו בניסיונות הקיימות.

אולם ישנו דבר אשר הנני רואה אותו — בצדק או שלא-בצדק — כ"סיכון שטרם, כוסה על-ידי הביטוח-העצמי שלנו" — והוא האפשרות הקיימת של התקפת-אוויר מפתעת, מבלי תהליך של קידום כוחות-יבשה וריכוזם — התקפה שתהא בעלת משקל ועצמת-הרס כאלו — עד אשר יהיה בה כדי לשבש את ארגון ההגנה כולו. אפילו יהיה שיבוש זה ארעי בלבד, הרי יתכן מאוד כי עצמתם של כוחות-יבשה של האויב, הנמצאים מקודם בעמדות-הכן קדמיות, תספיק לעריכת אופנסיבה שיהיה לה

סיכוי להצלחה. בשום-פנים אין לראות את כוחות היבשה הנמצאים בעמדות כאלה, כבלתי-ניכרים. מאחרי הכוחות-הפעילים לימי שלום, שהוזכרו לעיל, דרושים "כוחות בשביל היום שלאחר יום-הגיוס" — היינו עתודות, אשר לגביהן יהיה צורך בהכרות גיוס, ואשר צריך שיהיה לרשותם ארגון-מנהלי מספיק.

אחדות המעוררותיו של לורד מונטגומרי נגעו בכך, שצריך כי מנגנון-הטסה-באוויר יעמוד הכן לעזרת הצבאות, למקרה שקווי-ההספקה התקינים של הללו ישותקו; כי צריך, שהצבאות עצמם יהיו ניתנים להנעה מהירה בדרך-האוויר; וכי צריך שהצבאות יודרכו, מבחינה טקטית, להפעיל ברוח תכליתית "עצמת-אש גרעינית" בשילוב עם מבצעים של כוחות-יבשה גמישים וזריזים. הוא הדגיש את חשיבות ההגנה-האורחית ואמר כי במידת הידוע לו אין לך אחת מבין מדינות נאט"ו, אשר הספיקה לטפח מערכת הגנה-אורחית הולמת. אני מצדי, במידה שניתן לי לשער, הייתי אומר כי לגרובגיה — בהתחשב באמצעים שברשותה — הטובה שבאלו. אולם בעיני ההגנה-האורחית נמנית על אותו סוג בעיות המצריכות עיון רב מזה אשר הקדישו לה. כשהמדובר הוא בבעיה זו, אין אתה מחשב תכניות מבלי דעת את הנתונים. להלכה, ניתן להפוך ארץ-מסוימת, בעזרת אמצעים הידועים כיום, למחור סנת למדי בפני פצצת-אטום. אולם מעשה שכזה יהיה עולה לאותה ארץ במלוא הכנסתה ובמרבית כוחות-העבודה שבה. הבעיה איננה, על-יכן, מה היה נדרש להשגת מצב-ביטחון, כי אם כמה יכולה להרשות לעצמה הארץ-הנתונה, ובאיזה כיוונים יש לכוון את ההוצאה הכספית ואת המאמץ. זהו נושא מת-מיה ומבעית לעריכת-חישובים, ואין נראים על-פני השטח סימנים לכך כי חישוב מעין זה נעשה והושלם.

עיקר הערותי בעקבות הרצאה זו הוא, כי באמ-צעותה נתגלתה בטהירות מגמת-המחשבה של ממש-לת איזוהאואר בארצות-הברית ושל ממשלת בריט-ניה — מגמה השונה בתכלית מזו שהיתה מקובלת לפני שנתיים בלבד. לחמת-אטומית הופכת לדבר "מקובל ותקין". כל מחשבה ותכנון מבצעים מבוסס-סים עתה עליה. הצמצומים בצבא ארצות-הברית, וכן בצבא בריטניה (יצוין כי האמריקאים, לפי נוהגם הם, הודיעו בלשון ברורה מזו של הבריטים למה מכוננים פני-הדברים) — הולמים אף הם תמונה זו. לא נקטנו באותו קו בדיוק אשר לו מטיף מרשל-

החדש, ואילו ביום המחרת דנה היא, בארשת-רציי-
נות, באמצעים לאיסור הנשק-האטומי. סבורני ששתי
התכניות — אי-אפשר להעלותן בקנה אחד. זאת
ועוד: ההכרעה לטובת הקו החדש הזה איננה הכרעה
שכולה-צבאית. יש לה נגיעת-מת ליחס אי-הרצון
של בני אמריקה לגבי שירות מעבר-לים, ולרצון
להקטין את מעמסתו. אי-אפשר לדון לכף-חובה בשל
כך את האמריקאים, אשר עשו מאמצים לא-יאומנו
למען הצלת אירופה. אולם כוונה המציאות.

ודאי, לו היה מנגנון-ההסברה — ובראש וראשו-
נה שירות-השידור — מרבה בהצגת בעיות מסוג זה
בפני תושבי הארץ — ולו היו האזרחים שומעים
דיונים וביוררים רבים יותר בענינים כגון אלה —
או לו היו מוכנים יותר להקשיב להם — כי אז
אפשר והציבור היה מיטיב להבינם מכפי שהוא
מבינם-כיום. לא מתפקידו של אדם במעמדו של
לורד מונטגומרי לומר לציבור דברים אלה; הוא
עשה את שלו בספרו ברורות מה נעשה והולך בתחום
זה מן הבחינה הצבאית — אך, כמובן, לא ציין את
הנימוקים המדיניים שבגללם עושים כך. השביל בו
בחרו ללכת אפשר והיה שביל שמן הנמנע היה שלא
ללכת בו; ואין אני מוכן לטעון את ההיפך מזה.
אולם תהא זו שגיאה אם נקיים אשליה לגבי הכיוון
בו עשוי שביל זה להתליכנו.

ב. ההגנה על הלחם והחמאה של קיום האומה

כגון: «הגורם-הראשי במלחמה עתידה תהיה עצמת-
אוויר». «באם נפסיד את המלחמה באויר — נפסיד
את המלחמה כולה, ונפסידה עדי-מהרה». אכן, אלו
הן אמיתות אשר אמנם אין להכחישן. אולם לורד
טרנצ'ארד לא המשיך, ולא העיר הערות מצדו, לדבר
אשר אמרו הפילד-מרשל: כי אירופה תאבד, אלא
אם ניתן יהיה למשאבי יבשת-אמריקה להתפרס בה;
כי לתכלית זו הכרח הוא לאבטח את גתיבי-המים
שבאוקינוס האטלנטי; כי כוחות צי עדיין נדר-
שים לתכלית זו, וכי הללו זקוקים למטוסים משלהם
— הגם שהמרצה סבור היה כי בזמן-ההומנים
יהיו חילות-האוויר מסוגלים לבצע מלאכה זו, כשהם
לבדם.

כן מוסיף לורד טרנצ'ארד ואומר, כי לו הכירו
לפני מלחמה-רבתי האחרונה באותם יסודות שעליהם
מדבר הלורד מונטגומרי, כי אז לא היתה אותה מלח-
מה נמשכת שש שנים. אי-אפשר להניח כי הלורד

חיל-האוויר-המלכותי, סיר ג'ונס סלאסור*, אולם,
התקרבנו אליו למדי. לורד טרנצ'ארד, אשר דעותיו הן
קיצוניות למדי, אמר בשיחה שנתפתחה בעקבות
אותה הרצאה, כי בעיקרם של הדברים, מסכים הוא
עם כל אשר אמר הפילד-מרשל. יכולות אמנם אר-
צות-הברית לומר באמונה כי אין הן מקבלות על
עצמן את נוסח הלחמה «בלחיצת-הכפתור», אולם
ודאי שהתקרבו עתה יותר לכך — ואפשר להניח
כי אף אנו הבריטים עושים כמותם.

האם זה בגדר דבר שאין-להמנע-ממנו? יתכן
כי כן. אולם הייתי נוטה במלוא הרצינות להפנות
את תשומת-הלב למסקנה האחת המשתמעת מכך.
באם נעשה את הלחמה-האטומית לדבר שבגדר
המקובל, ובאם נכליל אותה במידה כזו לתוך עצם
מבנם של כוחות-המוזונים — האם לא נהפוך על-
ידי-כך את הענין הדוגל בביטול השימוש-הלוחם
בכוח-האטום — ענין לו אנו סוגדים, סגידת-שפתיים
לפחות — לענין אשר למעשה כמעט ואבוד הנו?
האם אין אנו הופכים לודאית-כמעט-לחלוטין את
ההנחה כי בכל מלחמה רחבת-היקף עתידה, ישולח
מלכתחילה הרסן מעל כלי-זין אטומיים? סבורני כי
אמנם זהו הדבר שאנו עושים. רואים אנו כיצד
העתונות — ולעתים אותו עתון עצמו — מקבלת
יום אחד את התכנית אשר מכנים אותה «המראה

את מאמרי הקודם הקדשתי להרצאה אשר הפילד-
מרשל לורד מונטגומרי השמיעה לפני «מכון-השי-
רות-המאוחד-המלכותי». היא היתה כה מעניינת ורבת
משמעות עד אשר נראה כדאי לחזור ולעיין באחדות
מהמסקנות המשתמעות-ממנה אשר גילו בה פרש-
נים — ובבעיה חיונית אחת אשר הלכת-המלחמה
שהוצגה באותה הרצאה נוגעת בה.

אחד הפרשנים האמורים היה מרשל-חיל-האוויר-
המלכותי הלורד טרנצ'ארד** במכתבו אל ה«טיימס».
ברם, הציטטות שציטט מתוך ההרצאה — נראה
שבחרן בחירה מדוקדקת ביותר, בהתאם לתכליתו;

(*) בספרו «אסטרטגיה בשביל המערב», הטוען לכוחות
מהלומה אמריקאיים-ובריטיים אשר תהא להם עצמת-מחץ כה
רבה עד כי היא עצמה תמנע בעד פרוץ מלחמה...

(**) מארגנו ומפקדו הראשון של «חיל-האוויר-העצמאי» במסגרת
הכוחות-המוזונים הבריטיים בשנתיים האחרונות של מל-
חמת-העולם הראשונה, ואח"כ ראש-המטה הראשון של
חיל-האוויר-המלכותי ומעצב דמותו, מבנהו ותורתו.